

પ્રવચન નં. ૯૨ ગાથા - ૩૨ તા. ૨૬-૯-૭૮ મંગળવાર ભાદરવા વદ-૧૦ સં. ૨૫૦૪

સમયસાર ગાથા-૩૨ ગાથાનો અર્થ ચાલ્યો ને ? (હા) થઈ ગયો.

ટીકા:- સૂક્ષ્મ અધિકાર છે, યહાં આત્મા જ્ઞાનાનંદ સહજાત્મ ચૈતન્ય સ્વરૂપ ઉસકા અનુભવ હોને પર ભી ઉસકા આનંદકા સ્વાદ આને પર ભી, સમ્યગ્દર્શન અને સમ્યગ્જ્ઞાન હોને પર ભી અપની પર્યાયમેં કર્મકા નિમિત્તકા લક્ષ્મણે વિકારભાવ હોતા છે, ઉસકો યહાં ભાવ્ય કહેતે છે. કર્મ ભાવક એ ભાવકો કરનેવાલા ઉપચારસે, ઓ ભાવ્ય અપની પર્યાયમેં ધર્મીકો ભી જ્ઞાનીકો ભી મુનિકો ભી, આહાહા... અપની પર્યાયમેં મોહ-મોહ શબ્દે અહીં મિથ્યાત્વ નહીં, અંદર ચારિત્રમોહ જો અંદર છે ઉસકા ઉદયમેં અપની યોગ્યતાસે જો ભાવ્ય. એ તરફ અનુસરતે છે તો વિકારી પર્યાય

होती है. आहाहा ! धर्मीको, ज्ञानीको आहाहाहा... उसको जितना...

टीका:- “मोहकर्म इण् देनेका सामर्थ्यसे” कर्म जड है- ये सत्तामां पडया है, इवे उदयमें आया, देनेका सामर्थ्यसे प्रगट उदयरूप होकर भावकपनेसे प्रगट होता है. यहां विकारी पर्यायमें भावकपणा निमित्तपणा होकर प्रगट होता है. “तथापि जैसे होने पर भी तद् अनुसार जिसकी प्रवृत्ति है”. आहाहाहा ! धर्मी जवकी भी ज्ञानीकी, समकित्तीकी, अनुभवकी भी ये कर्म जो भावक आया, उसके अनुसार जिसकी प्रवृत्ति है, है ? अपनी पर्यायमें विकार होनेकी योग्यता है. आहाहाहा ! मालयंदज ! आ तो दूसरा प्रकारनी स्तुति है ने ? पहेली स्तुति तो आनंदस्वरूप भगवान रागसे, पर द्रव्यसे, भावेन्द्रियसे भिन्न, ऐसा भान हुआ तो यह प्रथम डेवणीकी अर्थात् डेवणज्ञान स्वरूप भगवानकी स्तुति कहेनेमें आता है. आहाहाहा !

इवे उससे दूसरी स्तुति उससे विशेष, के भावक है कर्मका उदय आया, यारित्रमोह है, भावकपणेसे प्रगट होता है कर्ममें, कर्ममें उदय आया जडमें इवे, “तथापि, तोपण तद्अनुसार जिसकी प्रवृत्ति है, अे कर्मना उदयने अनुसार होकर जे भाव्य कर्मकी प्रवृत्ति है” आहाहाहा ! ऐसा जो अपना आत्मा, आहाहा ! जूभी तो यह कडा (है) के कर्मका उदय आया पण ओ कांछ विकार कराते है ऐसा नहीं. समकित्तीको ने ज्ञानीको, अपनी पर्याय तद्अनुसार प्रवृत्ति करनेसे जो विकारभाव रागद्वेष आदि घणां बोल लेगा. पहेलां अर्द्धिया मोहका लिया पीछे सोण बोल लेगा. आहाहाहा... अे कर्मना उदयने अनुसार, यहां अनुसार आश्रय अल्प है, पण विशेष, पर उपर गये लक्ष, आहा... अे “तद् अनुसार जिसकी आत्माकी प्रवृत्ति ऐसा अपना आत्मा” आहाहाहा... “भाव्य उसको भेदज्ञानके बण द्वारा” आहाहा ! अे विकारी पर्याय जो अपनेमें सम्यग्दर्शन ज्ञान आनंद होने पर भी, पुरुषार्थकी कमीसे, आहाहा ! भावक जो कर्म उदय आया उसके अनुसार जो प्रवृत्ति थी, उसको छोड देते है. आहाहा ! अपना उलटा पुरुषार्थसे कर्मका उदयने अनुसार जो विकार होता था ‘भाव्य’, ‘भाव्य’ अेटले विकारी दशा होनेके लायक- उसको भेदज्ञानके बण द्वारा, अेकत्वबुद्धि तो छूटी गछ है, अने सम्यग्दर्शन ज्ञान है. पण उसकी साथ संबंध जो है अे भेदज्ञानके बणसे अे संबंध छोड देते है. आहाहा ! अने स्वभावके साथ विशेष संबंध करते है, आवी वातुं भारे भाछ ! समजमें आया ?

अपना आत्मा आनंद स्वरूप भगवान, अे यैतन्यजयोति उसकी दृष्टि ने अनुभव हो, छतें इण् कयाश पुरुषार्थकी कमी है. आहाहा ! ज्ञानीको भी योथे गुणस्थान, पांयमे गुणस्थानमें रौद्रध्यान होता है, कया कडा ? आहाहाहा ! समकित्ती ज्ञानी अनुभवकी, उसको भी कमजोरीसे आर्तध्यान ने रौद्रध्यान हो ही होता है योथे-पांयमे आहाहाहा... और छहे गुणस्थाने मुनिको आर्तध्यान होता है, रौद्रध्यान नहीं. कयोकि अंतरमें अेटली अेकाग्रताका अभाव तो पर तरङ्गी अेकाग्रताका रौद्रध्यान, आर्तध्यान मोह भाव उत्पन्न होता है. आहाहाहा ! समजमें आया ? अे कर्मका निमित्तका अनुसरण करके जो भाव्य नाम विकार दशा हुआ मोह, उसका अनुसरण छोडकर, स्वभावका विशेष अनुसरण करनेसे भाव्यकर्मका उपशम किया. समजमें आया ? बहु जीणुं बापा ! मार्ग जीणो बहु ! अे सर्वज्ञ भगवान सिवाय आहाहाहा... (कयांय है नहीं). समय समयका लेभा है यहां तो. सुमेरुमलज ! गाथा बडी अरथी आ गछ. आहाहा !

भगवान त्रिलोकनाथ सर्वज्ञदेव એમ કહેતે હૈ કે આહાહા... જિસકો જ્ઞાતા દૈષ્ટા ભગવાન આત્મા, ઉસકે અનુસરીને ભાન હો ગયા, સમ્યગ્દર્શન હો ગયા., સમ્યગ્જ્ઞાન હુઆ ઓર સ્વરૂપમેં અલ્પ સ્થિરતા આચરણ ભી હો ગયા. આહાહાહા !

એ જીવકો અબી તક કર્મકા ઉદયકે અનુસાર મોહ નામ ભાવ્ય વિકાર દશા હોતી હૈ, એ સંબંધ તોડ દેતે હૈ, એ ઉદયકી સાથ સંબંધ કરતે હૈ, તો ભાવ્ય હોતા હૈ. પહેલેમેં સંકરદોષ થા, સંકરકા અર્થ રાગ ને મૈં એક હું ઐસી માન્યતા મિથ્યાત્વકા સંકરદોષ થા. આહાહાહા ! ઓ સંકર(અન્યમતના) નહીં હોં. આહાહાહા ! ભગવાન આત્મા જ્ઞાન ને આનંદ પ્રભુ ઉસમેં શુભ રાગ કે અશુભ રાગ, એ રાગકી એકત્વબુદ્ધિ હૈ. ત્યાં લગ તો મિથ્યાત્વ હૈ. વો એકત્વ બુદ્ધિરૂપ સંકરદોષ ઉત્પન્ન હોતા હૈ. આહાહા... એ ભગવાન આત્મા અપની જાતકી સંભાળમેં જાતે હૈ, ત્યારે રાગકી એકતારૂપી સંકરદોષ નાશ હોતા હૈ. આહાહા !

દૂસરી રીતે કહીએ તો સંકર સ્વરૂપ, ભગવાન શિવ સ્વરૂપ પ્રભુ તો હૈ. ભગવાન આત્મા શિવશંકર, શંકર એટલે શિવ-શિવ એટલે મહાદેવ, આ મહાદેવસ્વરૂપ છે. એને રાગકી સાથ એકતા એ સંકર નામકા દોષ હૈ, શંકર નામકા સ્વભાવ ભગવાનકા શિવ સ્વરૂપ નિરૂપદ્રવ આનંદકંદ નાથ ઉસમેં, આહાહા... એ સુખ સ્વરૂપ હૈ. એ શંકર સ્વરૂપ હૈ- શંકરસ્વરૂપ હૈ. સંકર એટલે આ શંકર નહીં. શિવ સ્વરૂપ હૈ, ભગવાન એ શિવ સ્વરૂપમેં રાગકી એકતા માનના એ સંકર નામ વિરૂદ્ધ દશા, જે સુખરૂપ દશા સંકર સ્વભાવ ઉસસે વિરૂદ્ધ સંકરદોષ, આહાહાહા... અરે રે ! એ દોષ નિકાલ દિયા. સમ્યગ્દર્શન હુઆ તો એ ઈતની આત્માકી સ્તુતિ કિયા. જે રાગકી સ્તુતિ કરતે થે, એ છોડકર ભગવાન પૂર્ણાનંદકી સ્તુતિ અંદર એકાકાર હુઆ તો એ નિશ્ચય સ્તુતિ હુઈ.

આહાહા ! આવી વાતું છે બાપા ! આમાં જરી મગજ કેળવવું પડે એવું છે. આહાહા ! સમજમેં આયા ? આટા બનાતે હૈ ને બૈરા આટા, તો ઉસકો ભી કેળવતે હૈ તો રોટી હોતી હૈ. ઐસે ને ઐસે રોટી નહીં હોતી. આહાહા ! આટામેં પાણી નાખકર પીછે કેળવતે હૈ તો રોટી હોતી હૈ. કેળવ્યા વિના રોટી નહીં હોતી. આહાહા ! ઐસે ભગવાનકો જ્ઞાનમેં કેળવણી દેના ચાહીયે. આહાહા ! ઐસા કેવળજ્ઞાન પ્રભુ ભગવાન ઐસા કેવળજ્ઞાન સ્તુતિ કિયા, અનુભવ હુઆ, પણ અબી તક હજી કર્મકા ઉદય તરફકા અનુસરણ જો રાગ હોના મોહ એ નહીં ગયે. આહાહા ! તો એ કર્મકે અનુસારે હોનેવાલા વિકાર, એ અપના અનુસરણ કરકે વિકારકો ઉપશમ, દાબ દેના, એ દૂસરા પ્રકારકી સ્તુતિ હૈ. સમજમેં આયા ? આવી વાતું હવે. વાણીઆને ધંધા આડે નવરાશ ન મળે. વેપાર, કેમ રતનલાલજી, આ ધંધો. આહાહાહા !

એ ભાવ્ય-ઉસકો ભેદજ્ઞાનકે બળ અર્થાત્ ઓ તરફકા અનુસરણકો છોડકર, પરકા સંબંધ છોડકર, અપના સંબંધ કર લેના વિશેષ એ ભાવ્યકા નાશ નહિ કિયા, મગર દાબ દિયા, ઉપશમ કર દિયા. આ ઉપશમ શ્રેણીની વાત છે, ભેદજ્ઞાનકે બળદ્વારા એટલે પરકા સંબંધકો છોડકર અપના સંબંધમેં વિશેષ લેકર એ ભેદજ્ઞાન હુઆ. ભેદજ્ઞાન - સમ્યગ્દર્શન તો હૈ, પણ રાગકા સંબંધ થા, કર્મકા નિમિત્તકા આમ સંબંધ થા, ઉસકો ભેદજ્ઞાન, અપના અનુસરણ કરકે રાગસે ભિન્ન કરકે રાગકો દાબ દિયા. આહાહા ! આમાં કેટલું યાદ રાખવું. આવો માર્ગ, દુનિયા ક્યાંયનું

ક્યાંય માને, અરે આહાહા... શું શૈલી ! સમયસાર !

બે વાત કે કર્મકા ઉદય આયા તો વિકાર કરના પડે ઐસા હૈ નહીં, ઉદય તરફકા ઝુકાવ હો, તો વિકાર હોતા હૈ. આહાહા ! એ પરકા ઝુકાવકા સંબંધ ઓ સંકરમેં એકત્વબુદ્ધિકા સંબંધ થા. આમાં અસ્થિરતાકા સંબંધ હૈ. એ અસ્થિરતાકા કર્મકા નિમિત્તકા સંબંધ જો થા ઉસકો છોડકર સ્વભાવ તરફમેં આયા તો એ દૂસરી સ્તુતિ શુદ્ધતાકી વૃદ્ધિ હુઈ. યહ દૂસરી સ્તુતિ હૈ. આહાહાહા ! છોટુભાઈ ગયા કે છે ? (છે) છે. આવો માર્ગ છે. કલકતા નહિ ? છોટુભાઈ ને શાંતિભાઈ ને છોટુભાઈ ! આહાહા ! બહુ એને રુચે છે. આહાહા ! પ્રભુ આમાં કોઈકા પક્ષ નહીં. આહાહા ! અપના સ્વભાવકા અનુસરણ જો વિશેષ હોના યાહીએ એ ન કરકે, કર્મકા નિમિત્તકા અનુસરણકી દશા કરે તો એ દોષ હૈ. 'રાગ' ઘણાં બોલ લેગા, પહેલાં 'મોહ' લિયા હૈ અહીંયા અસ્થિરતાકા ઉસકો અપના (પુરુષાર્થસે) ભિન્ન કરકે. મૈ અપના સ્વભાવકા અનુસરણ વિશેષ કરકે, રાગકા ભાવ ઉત્પન્ન હુઆ નહીં, દાબ દિયા યે દૂસરા પ્રકારકી સ્તુતિ હૈ. સમકિતીકો દૂસરા પ્રકારકી સ્તુતિ કહેનેમેં આયા હૈ. અરે માર્ગ બાપા એવો છે અલૌકિક.

“ભેદજ્ઞાનકે બળ દ્વારા દૂરસે હી અલગ કિયા” યે કયા કહા ? દૂરસે નામ ? કર્મકા ઉદયકા સંબંધ કિયા બિના દૂરસે આ છૂટ ગયા. કર્મકા ઉદય તરફકા સંબંધ કિયા બિના છૂટ ગયા. આહાહા ! અંદરમેં ઝૂક ગયા. સમકિતી જ્ઞાની સંતો આત્મજ્ઞાની ધર્માત્મા, આહાહા... ઈતના અબી કર્મકા ઉદયકા નિમિત્તમેં અનુસરણ અપની યોગ્યતાસે કરતે હૈ એ અનુસરણકો દાબ દિયા, અપના અનુસરણમેં વિશેષ આ ગયા. સમજમેં આયા ? આમ ભાષા ગમે એવી સાદી પણ ભાવ તો જે હોય એ કહેવાયને ? આહાહા ! દૂરસે હી અલમ કિયા, એટલે ? કે ઉત્પન્ન હુઆ ને પીછે રાગ દાબ દિયા ઐસા નહીં. ઉત્પન્ન હુઆ હી નહિ. આહાહા ! અપના સ્વભાવ શુદ્ધકા ભાન સમ્યગ્દર્શન જ્ઞાન તો હૈ પણ વિશેષ સ્વભાવકા આશ્રય લેકર (એકાગ્રતાસે) એ ઉદયકા રાગકો દાબ દિયા. ઉપશમ કર દિયા. સમજાય છે કાંઈ ? આવો માર્ગ છે બાપુ ! વીતરાગ પરમેશ્વર જિનેશ્વરદેવનો પંથ યે હૈ. હૈ ! એ તો વસ્તુકા પંથ હૈ. આ જૈન કોઈ પક્ષ નહીં. આહાહા ! જિન સ્વરૂપી ભગવાન ઉસકા અનુસરણ કરકે રાગકી એકતા પહેલી તોડ દિયા. અને ભગવાન આત્માકી પ્રશંસા એટલે સ્તુતિ અર્થાત્ સ્વીકાર ને સત્કાર હુઆ, એ જ ભગવાનકી સ્તુતિ હૈ. આહાહા ! રાગ ઠીક હૈ યહ સ્તુતિ વિકારકી હૈ, ભગવાન આત્મા ઠીક આનંદકંદ હૈ, ઐસી દૈષ્ટિકા વિષય પકડયા તો પહેલી સ્તુતિ હુઈ-

દૂસરી સ્તુતિ અપની પર્યાયમેં કમજોરીસે નિમિત્તકા અનુસરણ કરતી રાગકી પર્યાય, આહાહા... વો તો દૂરસે હટકર. નિમિત્તકા અનુસરણ છોડકર, ભગવાનકા આત્માકા અનુસરણ વિશેષ કરકે રાગ દાબ દિયા, હજી ક્ષય નહીં હુઆ. પાણીમેં જેમ મેલ, મેલ હોતા હૈ ને, દબ જાતે હૈ ને, બહાર નિકાલ ન દિયા. આહા... એવી શૈલી લીધી.

ઈસપ્રકાર બળપૂર્વક અપના સ્વભાવકે અનુસરણ કરનેવાલા બળપૂર્વક, આહાહા... જોરદાર આત્મા તરફકા બળપૂર્વક પુરુષાર્થ કરકે, સમકિતીકો-અનુભવીકો, જ્ઞાનીકો, આહાહા... ઈસ પ્રકાર બળપૂર્વક મોહકા તિરસ્કાર કરકે પર તરફકી સાવધાનીકા ભાવકો ઉત્પન્ન હોને દેના નહીં, યહ મોહકા તિરસ્કાર કિયા, ભગવાનકા સ્વીકાર કિયા, વિશેષ રાગકા તિરસ્કાર કિયા.

આહાહાહા !

“મોહકા તિરસ્કાર કરકે સમસ્ત ભાવ્ય-ભાવક સંકરદોષ દૂર હો જાનેસે” ક્યા ? ભાવક જો કર્મકા ઉદય, ઉસકે અનુસરણ હોનેવાલા વિકારી મોહભાવ, એ દોકા સંબંધ દૂર હો જાનેસે-દોકા સંબંધ દૂર હો જાનેસે, આહાહા... અને સ્વભાવ ભગવાન આત્મા એ તરફકા જોરસે આશ્રય કરકે, આહાહાહા... અરે ! બાપુ તારો માર્ગ કોઈ અલૌકિક હૈ. પ્રભુ તું ભગવાન સ્વરૂપ હૈ ને. આહાહાહા !? ભગવાન તરીકે ભગવાનકો જાના છતાં પણ પર્યાયમાં હજી કમજોરી હૈ. જ્ઞાની (કો ભી) પંચમ ગુણસ્થાન (મેં) રૌદ્રધ્યાન હોતા હૈ. આર્તધ્યાન, રૌદ્રધ્યાન, ધર્મધ્યાન, શુક્લધ્યાન એ ધ્યાનના ચાર પ્રકાર. ઉસમેં સમકિતકો ભી, આહાહાહા...

શ્રેણિક રાજા, ઉસકા લડકાએ રાજ્ય અપના કરનેકો કેદમાં ડાલ દિયા, ક્ષાયિક સમકિતી, તીર્થકર ગોત્ર બાંધતે હૈ, ભવિષ્યમાં તીર્થકર હોનેવાલા હૈ, આગામી ચોવીશીમાં પણ જ્યાં એ બાળક, એના લડકા, ઉસકો કેદમાં ડાલકર ઉસકી માતા પાસે ગયે, પગે લાગનેકો માતા આજ મૈનેં એસા ક્રિયા- અરેરે દીકરા તેરા જનમ વખતે મેરે પહેલે સપના આતા થા, કે મૈ શ્રેણિકકા કાળજા ખાઉં. દીકરા મેરે અંદર એસા આતા થા ઓ કારણે તેરા જનમ હુઆ, તો મૈને ફેંક દિયા બાળકકો (તુજે) ઉકરડે ડાલ દિયા- (શ્રોતા:- કચરેકા ઢેર) કચરેકા ઢેર ઓર તેરા પિતાજી આયા. ક્યા હુઆ ? બાળક ક્યાં ગયા. મૈનેં તો નાખ દિયા હૈ, કચરાકા ઢેરમેં, આહાહા... એ એકદમ ગયે શ્રેણિક ઓર કચરેકા ઢેરમાં કૂકડા હોયને કૂકડા ચાંચ મારીને અને પીડા. શ્રેણિક રાજા ગયે ઉપાડ લિયા ઓર ચૂસ લિયા ઓર આકર રાણીકો સોંપ દિયા. અરે ભાઈ તેરા પિતાજીએ એસા ક્રિયા, તુમને એ ક્યા ક્રિયા ? માતા, મૈને અપરાધ બહોત ક્રિયા મૈ છોડનેકો જાગિં જેલમાં, હાથમાં હથીયાર છે- રાજાને એમ જાણે કે મને મારનેકો આતે હૈ. આહાહા ! હૈ સમકિતી, ક્ષાયિક સમકિતી, એકદમ હીરા ચૂસ્યા ઓર દેહ છૂટ ગયા. આહાહા ! પીછે-અરેરે મારા પિતાકો એ ક્યા હુઆ. ક્યા કરું, મૈ શું કરું. એસે જ્ઞાનીકો ભી એસા આત્મઘાત કરનેકા ભાવ આયા. છતાં એ સમકિતકો દોષ નહીં, એ ચારિત્રકા દોષ હૈ. સમજમેં આયા- આહાહાહા ! સમકિત તો નિર્મળાનંદ, એ સમકિત કેવળજ્ઞાન લેગા.

આવી ચીજ છે પ્રભુ ! એને પણ એ મરનેકા ભાવ આ ગયા છતાં એ દોષ ચારિત્રકા હૈ. એ કર્મકા નિમિત્તકે અનુસરણ ભાવ હો ગયા, અપના અપરાધ અપનેસે હો ગયા. સમજમેં આયા ? છતાં સમ્યજ્ઞાન અને સમ્યગ્દર્શનમેં કિંચિત્ દોષ નહીં. આહાહા ! બાલચંદજી ! સૂના હૈ કે નહીં શ્રેણિક મહારાજાકા ? એમ યહાં કહેતે હૈ કે યહ ભગવાન આત્મા અનંત ગુણ રત્નાકરકી (ખાણ), આહાહા... માળા, ઉસકા અંતરમેં, ભાન સમ્યગ્દર્શન જ્ઞાન હુઆ, છતેં પર્યાયમેં કમજોરીસે કર્મકા ઉદયકે અનુસાર વિકાર ભાવ્ય નામ હોનેકી અપની પર્યાયમેં લાયકાત હૈ. એ લાયકાતકો છોડ દે. આહાહાહા ! આવી વાતું હવે. આમાં એકેન્દ્રિયની દયા પાળો ને ધર્મ થાય હવે આને ક્યાં ? દયા તે સુખની વેલડી, દયા તે સુખની ખાણ, અનંતા જીવ મુક્તે ગયા. દયા... દયા ઈ આ દયા નહીં. બાપા ! આહાહાહા !

પરકી દયાકા ભાવ રાગ હૈ, ઉસમેં સ્વરૂપકી હિંસા હોતી હૈ. સમજમેં આયા ? ધર્મીકો ભી રાગ તો આતા હૈ તો ઈતની સ્વરૂપકી હિંસા હૈ. આહાહાહા ! સ્વરૂપકા જ્ઞાન ભાન હૈ, છતાં

સ્વરૂપકા આઘાત લગાતા હૈ રાગકા એ દોષકો સંકરદોષ દૂર હો જાનેસે “એકત્વમેં ટંકોટકીર્ણ” રાગકા યોગ્યતાસે ઉત્પન્ન થા ઓ તરફકા સંબંધ છોડકર, સ્વભાવકા સંબંધમેં એકત્વ હુઆ. દ્વૈત હોતા થા જો રાગકા યે છોડકર સ્વભાવમેં એકત્વ હુઆ. સમજમેં આયા ? ભાષા તો સહેલી છે પણ ભાવ તો ભાઈ બહુ ઝીણાં છે. આહા... ભગવાન સૂક્ષ્મ અરૂપી આનંદકંઠનો નાથ. આહાહા... એ શુભરાગ દયા દાન વ્રતનો એ પણ સ્થૂળ રાગ ભગવાન તો એનાથી ભિન્ન છે. આહાહા ! છતાં જબલગ (પૂર્ણ) વીતરાગતા જ્ઞાનીકો ન હો, તબલગ કર્મકા નિમિત્તકે અનુસારે વિકાર હોતા હૈ, વિકાર કહો, દુઃખ કહો. એ વિકારકા ભાવ્ય, સ્વભાવકા ઈતના સંબંધ વિશેષ કરકે પરકા સંબંધ છૂટ ગયા.

એ સ્વભાવમેં એકાગ્ર ઈતના હુઆ એ દૂસરી સ્તુતિ હુઈ. આહાહા ! આવો માર્ગ હવે આ સાધારણ પ્રાણીને, સત્ હશે તો શરણ રહેશે નહીંતર નહીં રહે પ્રભુ. આહાહા ! આહાહા !

એકત્વમેં ટંકોટકીર્ણ. કયા કહેતે હૈ જો રાગકી યોગ્યતા અપનેમેં અપને પુરુષાર્થકી કમીસે નિમિત્તકે અનુસારે હોતી થી વિકાર દશા, ઉસકો છોડકર દ્વૈતપણા જો રાગકા ઉત્પન્ન હોના, સ્વભાવકી દૈષ્ટિ હોને પરભી, દ્વૈતપણા રાગકા દ્વૈત ઉત્પન્ન હોતે થે ઉસકો છોડકર એકત્વ હુઆ. આહાહાહા ! આવો માર્ગ છે પ્રભુ. લોકો સોનગઢને નામે વિરોધ કરે બિચારા ખબર નહીં. શું કરે ? આહાહા ! એકત્વમેં ટંકોટકીર્ણ આ તો મંત્રો છે પ્રભુ, આ તો ઝેર ઊતારનેકા મંત્ર છે. મિથ્યાત્વકા ઝેર ઔર અસ્થિરતાકા ઝેર, આહાહાહા ! જ્ઞાનીકો ભી શુભભાવ મુનિકો ભી આતા હૈ પંચમહાવ્રતકા પણ હૈ ઝેર, હૈ વિષકુંભ. આહાહાહા ! તો કયો રાગ આતે હૈ ? ઉસે કમજોરીસે રાગ આયા બિના રહે નહીં, જબલગ વીતરાગ ન હો, આતા હૈ. પણ ઉસકો હવે વિશેષ સંબંધ પરકા થા, અહીંયા સંબંધ તો ક્રિયા હૈ, પણ વિશેષ સંબંધ ક્રિયા ઓ સંબંધ છોડ દિયા, આમાં મગજ કેળવના પડતા હૈ. ભગવાન ત્રણ લોકનો નાથ કેવળજ્ઞાનનો પિંડ પ્રભુ એનું ભાન હોવે છર્તે, પર્યાયમાં કમજોરીને કારણે નિમિત્તને અનુસરીને વિકાર મોહ હોતા થા એ ‘ભાવ્ય’ એ સંબંધ છોડ દિયા ઈતના સ્વભાવકા સંબંધ કરકે રાગકો દાબ દિયા, ઉપશમ કર દિયા. સમજમેં આયા ?

(‘સમસ્ત ભાવ્ય ભાવક સંકરદોષ દૂર હો જાનેસે), એક જ્ઞાનસ્વભાવકે દ્વારા, દેખો ભગવાન ચૈતન્ય સ્વભાવ, સર્વજ્ઞ સ્વભાવ એ સર્વજ્ઞ સ્વભાવકે દ્વારા. “અન્ય દ્રવ્યોકે સ્વભાવોસે હોનેવાલા સર્વ અન્યભાવોસે પરમાર્થતઃ” હૈ ને ? ભિન્ન અપને આત્માકો જે મુનિ અનુભવ કરતે હૈ, સમ્યગ્દર્શન ઉપરાંત રાગકો છોડકર સ્વભાવકા સંબંધ કરકે અનુભવ કરતે હૈ. આહાહા ! એ નિશ્ચયસે ‘જિતમોહ’ હૈ મોહ જીત્યા, મોહકા નાશ નહીં ક્રિયા અબી. ઉપશમ શ્રેણી લિયા હૈ, મોહકો જીત્યા. ગાથા તો બહોત અચ્છી આ ગઈ હૈ. આહાહા !

એકવાર મધ્યસ્થથી સૂને તો ખરા, બાપુ આ વસ્તુ આત્માકા અનુભવ અને સમ્યગ્જ્ઞાન હુઆ. છર્તે જબ વીતરાગતા પૂર્ણ પર્યાયમેં નહીં હૈ, તબલગ રાગ આયા બિના રહે નહીં. પરકો અનુસરકે વિકાર ભાવ્ય-ભાવક ભાવ હોતા હૈ. પણ હવે અહીંયા તો કહેતે હૈ કે વિશેષ સ્વભાવકા સંબંધ કરકે પરકા સંબંધકો દાબ દિયા. આહાહાહા ! આવો માર્ગ હવે. હવે આ સાધારણ માણસને પકડવો ? (શ્રોતા:- કોઈવાર આપ કહો છો રસ્તો સુગમ છે કોઈવાર આપ

કહો સાધારણ માણસ ન પકડી શકે) સુગમ છે પણ એનો પ્રયત્ન નહીં ને પ્રયત્ન કરે તો સુગમ હૈ. હૈ ઈસકી પ્રાપ્તિ હૈ. પ્રાપ્તકી પ્રાપ્તિ હૈ. પણ અભ્યાસ નહીં ને, અને લાકડા બીજા ઊંધા ગરી ગયા હોય અંદર, એટલે એને દુર્લભ કહેવામાં આવે છે. આહાહા....

શાસ્ત્રમાં તો એસા કહા લક્ષ્મી આદિ મિલના એ દુર્લભ કહા, કયોં ? કે એમાં કર્મ હોય તો મિલે અને આત્માકા ધર્મ સુલભ હૈ, કયોંકિ ઉસમેં પરની કોઈ અપેક્ષા હૈ નહીં. આહાહા ! એક બાજુ દુર્લભ બોધિ કહા અને એક બાજુ એસા કહા. પ્રભુ આ લક્ષ્મી અનુકૂળતા મળવી એ દુર્લભ કયું કિ તેરા પુરુષાર્થસે નહીં મિલતી, એ તો પૂર્વકા પ્રારબ્ધ હો તો ઉસકે આશ્રયસે મિલતી હૈ. તો એ વસ્તુ તેરા પુરુષાર્થસે નહિં મિલે માટે દુર્લભ હૈ, અને તેરી ચીજ હૈ તો તેરા પુરુષાર્થસે મિલતી હૈ માટે સુલભ હૈ. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? એવું પણ શાસ્ત્રમાં લખાણ છે. સમજમેં આયા ?

તે ધર્માત્મા મુનિ અહીં આગળ લઈ ગયા ને, સમ્યગ્દર્શન ઉપરાંત સ્થિરતા અંદર વિશેષ હુઈ હૈ, તે નિશ્ચયથી જિતમોહ જિસને મોહકો જીત્યા, જિન હૈ. જિન તો દૈષ્ટિમેં તો અનુભવ હુઆ તો જિન હુઆ, પર્યાયમેં પણ આ વિશેષ રાગકા અભાવ કરકે સ્થિર હુઆ તો 'જિતમોહ જિન' હુઆ. આહાહા ! સમજમેં આયા ? કેસા હૈ યહ જ્ઞાનસ્વભાવ ? ભગવાન જ્ઞાનસ્વભાવ, સમસ્ત લોક કે ઉપર તિરતા હુઆ. રાગાદિ સબકો જાનતે હોને પર ભી, રાગરૂપ ન હોતે રાગસે ભિન્ન તિરતે હૈ. આહાહાહા ! કેસા હૈ ભગવાન આત્માકા સ્વભાવ, કે સમસ્ત લોક કે ઉપર તિરતા હુઆ. સારા જગતકા રાગાદિ સબ કોઈ વસ્તુ ઉસસે અપના આત્મા જ્ઞાયક સ્વભાવ તિરતા હુઆ ભિન્ન રહેતા હુઆ. આહાહાહા !

પ્રત્યક્ષ ઉદ્યોતરૂપસે ભગવાન તો પ્રત્યક્ષ હૈ અંદર. આહાહાહા ! પહેલે પ્રત્યક્ષ તો મતિ-શ્રુતજ્ઞાનમેં થા. પણ અહીંયા પર રાગકા સંબંધ છોડકર વિશેષ સ્થિરતા આયા તો વિશેષ પ્રત્યક્ષ હુઆ. આહાહાહા ! આવો ઉપદેશ હવે, હવે આ એક ગાથામાં (શ્રોતા:- કેટલા ભાવો ઝીણાં) મારગડા બાપુ ઝીણાં બહુ ભાઈ. આહાહા ! શાસ્ત્રકા જ્ઞાન હો ગયા માટે જ્ઞાન હુઆ એસી ચીજ નહીં. ભગવાન જ્ઞાન સ્વભાવ પ્રભુ ઉસકા જ્ઞાન, ઉસકી દૈષ્ટિ ને એમાં લીનતા પ્રગટ હુઈ, એ પહેલી સ્તુતિ, ઔર વિશેષ રાગ પર્યાયમેં અપની યોગ્યતાસે થા, ઉસકો દાબ દિયા, ઈતના સંબંધ છોડ દિયા, યે દૂસરી સ્તુતિ, આ વાંચતાય કઠણ પડે એવું છે. સુમેરુમલજી ! આહાહા ! ભગવાન જ્ઞાનસ્વભાવ રાગકી યોગ્યતાસે ભાવ્ય વિકાર હોતા થા, ઉસકા નિમિત્ત તરફકા સંબંધ છોડકર, અંતર સ્વભાવકી દૈષ્ટિ તો હૈ, પણ સ્વભાવમેં વિશેષ એકતા હુઈ, તો પરસે તિરતા ભિન્ન રહેતા આત્મા રહેતા હૈ. આહાહાહા !

સદા અંતરંગમેં પ્રકાશમાન, ચૈતન્ય જ્યોતિ, ઝળહળ જ્યોતિ ચૈતન્ય પ્રકાશકા નૂર, ચૈતન્યકા નૂરકા પૂરના તેજ. આહાહા ! અરે વાત સાંભળવા મળવી કઠણ પડે. આહાહા... શું સ્તુતિની સ્થિતિ, આહાહા ! અંતરંગમાં સદા પ્રકાશમાન ભગવાન તો બિરાજમાન હૈ. આહાહાહા ! ચૈતન્ય સ્વભાવકા પ્રકાશકા પૂર વહેતે હૈ અંદર આ ધ્રુવ. આહાહા ! 'અવિનાશી અપનેસે હી સિદ્ધ' સ્વયં સિદ્ધ આયા થા ને પહેલે, અપનેસે હી સિદ્ધ હૈ, કોઈ પરકે કારણસે હૈ નહીં એ આત્મા અને આત્માકા અનુભવ અપનેસે સિદ્ધ હુવા હૈ. કોઈ કર્મકા અભાવ હુઆ ને આ સિદ્ધ

હુઆ એસા હી નહીં. સમજમેં આયા ? આહાહા !

અને “પરમાર્થરૂપ એસા ભગવાન જ્ઞાન સ્વભાવ છે”. ચૈતન્ય સૂર્ય, ચૈતન્ય ચંદ્ર, શીતળતાથી ભર્યા ભગવાન એવો જ્ઞાન સ્વભાવ ભગવાન હૈ. આહાહાહા ! શાંતિથી સાંભળે તો સમજાય એવું છે, એના ખ્યાલમાં તો આવી વાત આવવી જોઈએ ને ? આહા ! એના ઘરની વાત છે ને પ્રભુ. (શ્રોતા:- પોતાની છે.) એના ઘરનું કેમ ન સમજાય ? એના ખ્યાલમાં તો પહેલાં આના ચાહીએ. આહાહા !

ઈસપ્રકાર ભાવ્ય-ભાવક ભાવકે, કયા કહા ? ભાવ્ય ભાવક ભાવ, ભાવક જો કર્મ ઉસસે અનુસારે હોનેવાલા વિકારીભાવ એસા ભાવ, ભાવ્ય ભાવક ભાવ. આહાહાહા... ભાવ્ય ભાવક ભાવકે સંકરદોષ કો દોકા સંબંધકો, એકત્વકો નહીં. આહા... દૂર કરકે દૂસરી નિશ્ચય સ્તુતિ હુઈ. આહાહાહા !

ઈસ ગાથાસૂત્રમાં મોહકા નામ લિયા. ઉસમેં ‘મોહ’ પદકો બદલકર રાગ લેના ઈસકે સ્થાન પર. કર્મકા ઉદય કે અનુસાર જ્ઞાનીકો ભી જો રાગ થા ભાવ્ય, ઉસકો સ્વભાવકા સંબંધ કરકે, રાગકા સંબંધ પરકી સાથ છોડ દિયા. આહાહા ! રાગ થા, કર્મકા ભાવકકે અનુસાર અપની પર્યાયમેં રાગ થા. આહાહા ! એ રાગ પરકા સંબંધસે થા, એ છોડ દિયા અને અપના સ્વભાવમેં આ ગયા ઈતના, આહાહા... અસ્થિરતાકા રાગ ભી છૂટ ગયા અને અંદર ઈતના સ્થિર હો ગયા. આહાહા ! અરે ! આ વાણી કયાં પ્રભુ, ત્રણલોકના નાથની અમૃત વાણી હૈ !

‘રાગ’ ‘દ્વેષ’ લેના. દ્વેષ ભી જ્ઞાનીકો ઉત્પન્ન હોતા હૈ કર્મકા ઉદય ભાવક, દ્વેષ ભાવ્ય. આહાહા ! એ દ્વેષ ભાવ્ય ઉસકો પણ છોડકર રાગ-દ્વેષ આતા હૈ. અરે સત્કા સ્થાપન કરના એ ભી એક છન્નસ્થકો વિકલ્પ હૈ. અસત્યકો જૂઠા ઠરાના યહ ભી એક દ્વેષકા વિકલ્પ. ભગવાન તો જ્ઞાન સ્વરૂપ હૈ ને એમાં આ સ્થાપન કરના વિકલ્પ કયાં હૈ ઉસમેં. આહાહા ! સર્વજની વાત દૂસરી પણ છન્નસ્થકો એ આતે હૈ, પાછળ કર્તા-કર્મમેં પાછળ (હૈ) કે આ સ્થાપન કરના કે આ એસા હૈ ત્યાં વિકલ્પ હૈ, રાગ હૈ. ઔર આ નહીં એ ઈતના દ્વેષકા અંશ હૈ. દ્વેષકા અંશ નિમિત્તકે અનુસરણ કરકે હોતા થા. જ્ઞાનીકો- સમકિતીકો, આહાહાહા... એ સંબંધ છોડકર સ્વભાવકા અનુસરણ વિશેષ કરના. એ દૂસરી સ્તુતિ હુઈ. આહા !

“ક્રોધ” હવે એ દ્વેષના બે ભાગ ક્રોધ અને માન, ક્રોધ બી જરી આ જાતા હૈ. કર્મકા ભાવક વસ્તુ નિમિત્ત જડ ઉનસે અનુસરને લાયક જો ભાવ અપની ભાવ્ય એ ક્રોધ દશા ઉત્પન્ન હુઈ. આહાહાહા ! ઉસકો ભી અપના સ્વભાવકા સંબંધ વિશેષ કરકે, નિમિત્તકા સંબંધમેં જો ક્રોધ ઉત્પન્ન થા ઉસકો દાબ દિયા, આહાહાહા... તો આ બધા ભાવ થા, સમકિત અને આત્મજ્ઞાન હોને પર ભી, આહાહા ! એ ભાવ થા એ ભાવ તરફકા અનુસરણ છોડકરકે આ બાજુના અનુસરણ કરકે ક્રોધકો દાબ દિયા. આ દૂસરી સ્તુતિના ભેદ હૈ. આહાહા ! સર્વજ પરમેશ્વર એ સિવાય આ કયાંય હૈ નહિ, સમય સમયના દોષની વ્યાખ્યા બતાવે છે. સમજમેં આયા ?

‘માન’ માન ભી જરી આ જાતા હૈ. દૈષ્ટિનો વિષય નિર્મળ હૈ ઉસમેં... પણ અસ્થિરતાનો જરી (ભાવ આ જાતા હૈ.) નેમનાથ ભગવાન સભામેં બિરાજતે થે. યાદવના બધા યોદ્ધાઓ બેઠે થે સભામેં, તો લોકો વખાણ કરતે, કરતે, કરતે કોઈ કહે ભીમકા જોર ને કોઈ કહે અર્જુનકા

જોર, એમ વાત કરતે કરતે ભગવાન તો બેઠે થે ગૃહસ્થાશ્રમમેં થા ને. તો કોઈ એસે કહા ભાઈ આ ભગવાન હૈ ઈસકા જોર કિતના. શરીરકા કિતના જોર, ઉસકા આત્માકા... ત્યાં ભગવાને પગ નીચે મૂક્યો, કૃષ્ણ એ પગને હલાવવા મંડયા, પગ હલે નહિ. આહાહા... તીર્થકર- (શ્રોતા:- થોડું માન આવ્યુ) જરી માન આયા, અસ્થિરતાકા આયા, ત્રણ જ્ઞાનના ધણી એ ભવમેં મોક્ષ જાનેવાલા. આહાહાહા... એસા વિકલ્પ આતા હૈ. તો ઉસકો સ્વભાવકે અનુસાર કરકે દાબ દેના, પ્રગટ હોને ન દેના.

“માયા” એ ક્રોધ ને માન દ્વેષના બે ભાગ હૈ. માયા ને લોભ એ રાગના બે ભાગ છે. માયા નામ કપટ, લોભ નામ ઈચ્છા, એ માયાકો ભી. આહાહાહા... જ્ઞાની સમકિતીકો, ક્ષાયિક સમકિતીકો ભી, જરી કર્મ ઉદયકા અનુસાર માયા ભાવ, ભાવ્ય હો જાતા હૈ. એ દોષ ચારિત્રકા હૈ. આહાહા... ઈસકો અપના સ્વભાવકા વિશેષ સંબંધ કરકે માયાકો દાબ દેના એ દૂસરા પ્રકારકી સ્તુતિકા ભાગ હૈ. આવું સાંભળ્યું નથી કોઈ દિ’ (શ્રોતા:- ક્યાંય છે નહીં પછી ક્યાંથી સાંભળે) આવી વાત. ભાગ્યશાળી કે અહીં આવી ગયા પાછા. આ બાપુ મારગડા એવા છે.

‘લોભ’ - સમકિતીકો ભી જરી લોભ આ જાતા હૈ, કર્મકા અનુસરણ કરકે ભાવ્ય લોભ ઉસકો અપના સંબંધ કરકે ઓ સંબંધ તોડ દેના, એ દૂસરી સ્તુતિ હૈ. આહાહાહા !

‘કર્મ’ આઠેય કર્મ. સંબંધમેં હૈ ને ? તો યહ કર્મ હૈ ઉસકા લક્ષ છોડ દેના. એ કર્મકો જીત્યા એમ કહેનેમેં આતા હૈ. કર્મકો દાબ દિયા. આહાહાહા ! એમ ‘નોકર્મ’, મન, વાણી, દેહ, સ્ત્રી, કુટુંબ પરિવાર આ સબ ચીજ નોકર્મ, દેવ ગુરુ શાસ્ત્ર એ નોકર્મ. આહાહા ! ઓ તરફકા લક્ષ જાતે થે, ઈતની સ્તુતિ કમ થી, એ તરફકા લક્ષ છોડકર સ્વભાવમાં વિશેષ લક્ષ કરના એ ભગવાનકી, આત્માકી બીજા નંબરકી સ્તુતિ હૈ. નંબર બીજો પણ ઊંચી છે. પહેલાં નંબર કરતાં, આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? અરેરે ! આહાહા ! એકલો આવ્યો. એકલો છે, એકલો ચાલ્યો જશે. આહા ! એ લાખ માણસ કુટુંબ ભેગું થયું હોય અને એ પીડા. આહાહા ! આમ કરે તો રાડ નીકળી જાય. બાપા દેહ છોડીને એકલા જાવું એવું ભાન જો ન કર્યું તો ભીંસાઈ જઈશ બાપા-આહાહા ! નોકર્મ સુધી આવ્યું વિશેષ આવશે.

(શ્રોતા:- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ.)